

Solbærestiklinger i varmt bad

Ved at varmtvandsbehandle solbærestiklinger inden udplantning kan solbærknopgalmider udryddes, og stiklingerne gror måske bedre. Nogle forsøg med behandlingen i Årslev har inspireret en fynsk solbæravler til at udvikle metoden til brug i praksis.

DAMP – Povl Thaysen, Glamsbjerg, er i fuld sving med varmtvandsbehandling af solbærestiklinger af sorten Ben Alder. Tre netkasser fyldt med stiklinger kan varmebehandles af gangen. Dampen fra de 45 grader varme stiklinger skylles primært, at lufttemperaturen i maskinhuset kun er 10 grader.

Solbærestiklinger neddyppes i 45 grader varmt vand i ti minutter, og alle solbærknopgalmider er væk. Sådan lyder opskriften på at sikre sig sunde solbærestiklinger, inden de plantes i marken. Solbærknopgalmiden og dens evne til at sprede virus sygdommen ribbesvind er det største problem i solbærproduktionen. De senere års forsøg med varmtvandsbehandling på Forskningscenter Årslev har vist, at neddykning af solbærestiklinger i 45 grader varmt vand i 5-10 minutter kan udrydde solbærknopgalmider fuldstændigt. Hvis temperaturen nærmer sig de 50 grader, tager stiklingerne skade. Som en væsentlig sidegevinst ved behandlingen har man i forsøgene også fået en bedre anslagsprocent og mere ensartet vækst af stiklingerne i marken.

I praksis

Den fynske frugtavl og landmand, Povl Thaysen i Glamsbjerg, har taget opskriften til sig og udviklet et varmtvandskar til badning af stiklinger. - Forsøgene i Årslev var så overbevisende, at jeg fik lyst til at prøve teknikken af på mine egne solbærestiklinger. Derfor gik jeg sidste år i gang med at undersøge mulighederne, og hvor jeg kunne skaffe et kar, der var egnet til formålet. Det væsentligste krav var, at vandtemperaturen skulle kunne styres meget præcist, for at undgå skader på stiklingerne, fortæller Povl Thaysen, der selv har 40 hektar med solbær af sorterne Ben Alder, Ben Lomond, Ben Nevis og Ben Conan. Hos Cabinplant International i Haarby fandt Povl Thaysen hvad han søgte. Et isoleret rustfrit stålkar, der egentlig var produceret til opvarmning af fritureolie,

men som han så mulighederne for at kunne videreudvikle til solbærformålet.

- Jeg monterede en pumpe og en slange med huller i til karret, så vandet hele tiden kan cirkuleres rundt i vandbadet. Stiklingerne sænkes ned i vandbadet under god vandgenemstrømning for at sikre en ensartet temperatur både i bunden og toppen af vandkarret. Desuden var det vigtigt at få monteret en termostat og et digitalt termometer, der viser grader i tiendedele, så vi under hele dybningen nøje kan følge temperaturen i badet og holde den indenfor det snævre optimalområde, forklarer Povl Thaysen.

Karret, der rummer 180 liter vand, er bygget op af en væg bestående af to lag. Inderst er der en oliekatte, og yderst en katte med vand, som løber omkring den opvarmede

oliekatte. Låget på karret slutter meget tæt og er isoleret med rockwool.

Stor interesse

Da varmtvandskarret stod klar til brug, viste det sig, at der var stor interesse fra kollegene i branchen til at få varmebehandlet solbærestiklinger. Povl Thaysen startede med at varmtvandsbehandle 60.000 af sine egne stiklinger, og siden har en håndfuld andre avlere transporteret omkring 150.000 stiklinger til Glamsbjerg sidst i marts måned for at give stiklingerne det eftertragtede bad i Thaysens maskinhus.

- Egentlig var det tanken, at jeg ville transportere karret ud til interesserede avlere, men det er faktisk hurtigere, hvis avlerne kommer hertil. Så slipper vi for at vente på opvarmning af vandet, siger Povl Thaysen, der bruger en times

Tekst og fotos:

Annemarie Bisgaard
Frugt og Grønt Rådgivningen

tid på at bade 8-10.000 stiklinger. Han ser helst, at avlerne er til stede, mens varmebehandlingen står på, så de selv kan være med til at følge temperaturen i vandbadet. Prisen for varmtvandsbehandling er 1.500 kroner (startgebyr) plus 15-20 øre per stikling afhængig af partiets størrelse og stiklingernes tykkelse.

Frugtavler Svend Jensen fra Skårup er en af de solbærvlere, der forsøgsvis har fået varmebehandlet nogle af sine stiklinger i år.

- Vi har varmebehandlet knap 20.000 solbærestiklinger af sorterne Ben Alder og Ben Conan hos Povl Thaysen. Jeg går ud fra, at mine stiklingerne, som er klippet i egen plantage, er fri for solbærknoppalmider. For mig er det vigtigste, hvis varmebehandlingen kan give planterne en slags kickstart, en bedre brydning samt en bedre og mere ensartet vækst i marken, fortæl-

ler Svend Jensen, der i år har plantet i alt 100.000 solbærestiklinger. For at kunne se en eventuel forskel på planterne i marken har han undladt at varmebehandle omkring 500 stiklinger fra samme parti, som blev dyppet hos Povl Thaysen. Svend Jensen har også forsøgsvis varmebehandlet 5.000 ribsstiklinger af sorten Rosetta, selvom ribs ikke er afprøvet i de officielle forsøg.

- Det bliver spændende at se ribsenes anslagsprocent i marken, siger han.

Uafklarede spørgsmål

Povl Thaysen er glad for den store interesse, der har været for ideen med at varmtvandsbehandle stiklinger. Men han er selvfølgelig også spændt på at se, hvordan både hans egne og kollegernes planter tager sig ud i marken til sommer.

- Først her vil det vise sig, om varmtvandsbehandling er den

PRÆCIS – Det er afgørende, at temperaturen holdes præcis, så stiklingerne ikke tager skade.

rigtige vej at gå. Indtil nu har vi kun set Årsløvs forsøg, og vi mangler en bekræftelse på, at teknikken også virker i stor skala og i praksis, fastslår Povl Thaysen, der også ser teknikken som en oplagt behandling til økologiske stiklinger.

I Årsløv laves der fortsat forsøg

med varmtvandsbehandling. Det undersøges blandt andet, om stiklingerne kan opbevares efter varmebehandling, om miderne kan dræbes ved en behandling allerede om efteråret, og hvordan forskellige solbær- og ribs-sorter reagerer på varmtvandsbehandling.

VARMTVANDSKARRET - Povl Thaysen ved det isolerede rustfrie stålkar, der er ombygget, så det kan anvendes til varmtvandsbehandling af solbærestiklinger.